

Broedende Stormmeeuwen, van duinpan tot schoolplein

Broedkolonie van Stormmeeuwen
in de duinen, 26 maart 2008.
Foto: Rob Riemer (Agami)

Van de broedvogels die via kolonievogeltellingen worden gevolgd, is de Stormmeeuw misschien wel de lastigste. Deze elegante meeuw, die qua grootte tussen de Kokmeeuw en Zilvermeeuw valt, is een wat onderschoven kindje bij tellingen en ander vogelonderzoek. Geheel ten onrechte. Want welke meeuw broedt er nu zowel in duinvalleitjes als op schoolpleinen en akkers?

Door hun gevarieerde en soms originele nestplaatskeuze zijn Stormmeeuwen lastig te tellen. Zo weten we niet hoe het de vogels vergaat die verspreid op akkers in de Noordoostpolder broeden. Bedrijventerreinen, zoals in de Rotterdamse Europoort, zijn niet altijd toegankelijk voor tellers. Dieper in het binnenland blijven nieuwe vestigingen soms onopgemerkt. Vogels die in het voorjaar luid alarmeren of baltsen moeten je de oren en ogen doen spitsen.

Om deze meeuw iets beter te leren kennen maakten we een rondgang langs verschillende biotopen. Drie kolonievogeltellers vertellen over 'hun' Stormmeeuwen.

In de Texelse duinen

Texelaar Lieuwe Dijkse volgt enkele kolonies in de duinen aan de westkant van het eiland. 'Wij inventariseren in de tweede helft van mei door alle nesten te tellen, net voordat de eieren uitkomen. De grootste kolonie die wij volgen bestaat uit ongeveer 300 paren. Veel grote kolonies zijn hier verdwenen. Als zich Kleine Mantelmeeuwen

en Zilvermeeuwen vestigen, begint de predatie, zeker in kleinere kolonies. Bij een kolonie in de duinen was een stukje geplaveid met leeggegeten eieren. Of er ook een voedselprobleem speelt, kan ik niet zeggen. Ze foerageren hier vooral op grasland, maar je ziet ze ook rond vuilnisbakken lopen bij de strandopgangen. In die zin is het ook een cultuurvolger.' Peter de Boer, coördinator kolonietellingen in het Waddengebied namens Sovon, bevestigt de misère die Lieuwe schetst: 'Texel is nog veruit het grootste bolwerk. Op de andere Waddeneilanden is de achteruitgang nog sterker. De schaarse recente metingen van het broedsucces laten telkens hetzelfde beeld zien: tientallen paren die geen enkel jong grootbrengen. We verwachten een verdere afname.'

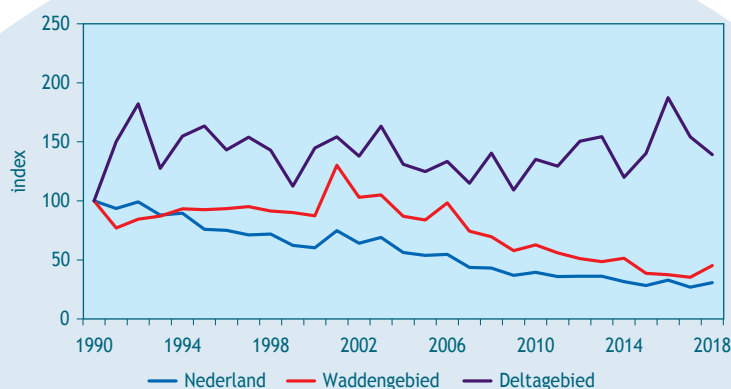
Alkmaarse daken vanuit de hoogwerker

Eens per vijf jaar gaat een groepje Alkmaarse tellers op pad om de meeuwen in hun regio te tellen. Dat is een hele kluit, want ze broeden er verspreid op de grond en op daken. In totaal herbergden Alkmaar,

Heerhugowaard, Langedijk en Bergen in 2018 zo'n 550 broedparen. Harry Smit coördineert de tellingen: 'Stormmeeuwen zitten hier in bloembakken, fietsenstallingen, op daken en bijvoorbeeld op pallets op bedrijventerreinen. We tellen eind mei, als het aantal nesten zijn maximum bereikt. Eén van onze leden zit bij de vrijwillige brandweer. Bij de laatste telling konden we mee met de hoogwerker tijdens een brandweeroefening. Daarmee was een bedrijventerrein te overzien. En ik ben 's morgens vroeg de steigers rond de Sint-Laurentiuskerk opgegaan, die je als toerist mocht bezoeken. Zo kon ik de binnenstad goed overzien. Maar we zoeken ook met de telescoop vanuit hoge flats en door bedrijventerreinen af te fietsen. Op sommige daken broeden ze samen met Kleine Mantelmeeuwen en Zilvermeeuwen. Her en der worden ze illegaal bestreden omdat men vindt dat ze in de weg zitten en teveel geluidsoverlast geven.'

Akkermeeuwen in de Noordoostpolder

Een van de beter bewaarde geheimen van de eindeloze akkers in de Noordoostpolder is dat er Stormmeeuwen broeden. Volgens schattingen voor de Vogelatlas huisden er in 2013-15 minimaal 50 paren, met name

Tot en met begin jaren negentig maakten Stormmeeuwen een decennialange opmars door. Nu zijn ze op hun retour als broedvogel. In het Waddengebied huisde anno 2018 meer dan de helft van de Nederlandse broedpopulatie. De Delta (inclusief Europoort) is goed voor zeker één derde. Daar houden Stormmeeuwen nog het beste stand. Landelijk gezien kromp de populatie sinds 1990 met ruim twee derde. Vooral van kolonies die verder in het binnenland liggen zijn jaarlijkse tellingen zeer welkom, zodat ook de ontwikkelingen in andere deelregio's gevolgd worden.

Stormmeeuw, Alkmaar, 26 mei 1993.
Foto: Jan Stok

in het westelijke deel. Recente goede gegevens ontbreken echter. Piet Bremer uit Zwolle ging er van 1968 tot en met 1994 jaarlijks heen. 'Als Stormmeeuwen eind mei nestelen, zie je meestal wel een van de vogels op het nest. Vanaf de weg kon ik ze soms al zien zitten. Als ik meer nesten vermoedde, vroeg ik de boer of ik de akker mocht bekijken. Zo bouwde ik een netwerk van akkerbouwers op. Sommige belde ik voor de telling op om te vragen of ze weer meeuwen op hun land hadden. Ze waren zich er vaak wel bewust van en vonden het meestal interessant. Ik kreeg altijd wel toestemming. Op aardappelland zaten de Stormmeeuwen wel eens aardig verstoppt in de voren, zeker wanneer de planten al opkwamen. Soms zaten er ook Visdiefjes en Bontbekplevieren bij en dat maakte het dan helemaal bijzonder. Ik zou het leuk vinden als iemand die tellingen weer oppakt. Meestal was ik er een dag mee bezig.'

Verder lezen (zie sovon.nl/stormmeeuw)

- Smit H. 2018. Urbane meeuwen in het werkgebied van de Vogelwerkgroep Alkmaar. De Kleine Alk 36(3): 4-11
- Bremer P. 1995. Het broedbiotoop van de Stormmeeuw *Larus canus* in de Noordoostpolder. Limosa 68: 97-101

> sovon.nl/kolonievogels

● Albert de Jong & Joost van Bruggen

Stormmeeuwen zijn creatief in het vinden van stedelijke broedplekken. Alkmaar, 17 juni 2015. Foto: Jan Stok

De Zearend in Nederland

De ondertitel zegt het: 'in 15 jaar naar 15 paar'. Dit boek documenteert de voor velen onverwacht snelle opkomst van een roofvogel die nog kort geleden drommen Nederlandse vogelaars op de been bracht. Het plaatst de vestiging in de internationale context van wederopstanding, beschrijft de levenswijze van deze kanjer (broeden, voedsel, zwerven) en de perspectieven voor verdere uitbreiding in ons drukke landje. Dat het boek bol staat van de prachtige foto's (jammer genoeg soms wel klein) is bij auteur Martijn de Jonge nauwelijks een verrassing.

160 blz., € 24,95, KNNV Uitgeverij

Rottumerplaat

Een bezoek aan Rottumerplaat zit er voor de meeste lezers niet in, maar er is een alternatief: dit boek. Bart Ebbinge bracht als vogelwachter verschillende broedseizoenen door op het vogelparadijsje, samen met zijn vrouw Doortje Dallmeijer. Hij beschrijft in dit boek niet alleen het dagelijkse werk – vogels tellen en onderzoeken, recreanten weghouden – maar weet ook veel te vertellen over de geschiedenis van het 'verboden eiland' en de ecologie van de vogelsoorten die er voorkomen.

280 blz., € 24,99, Atlas Contact

Minigids roofvogels

Dikke roofvogelgidsen genoeg, maar wie in één oogopslag wil weten welke (in Nederland min of meer gangbare) roofvogel dat daarnet was, kan goed met deze zoekkaart uit de voeten. De 17 soorten zijn fraai geïllustreerd door Elwin van der Kolk.

14 blz., € 6,95, KNNV Uitgeverij i.s.m. Vogelbescherming Nederland

